

Placcaet provisioneel, op den generalen Stilstant van allen
het Muntwerck in de Geunieerde Provintien, Quartieren, Steden ende andere plaetsen in de selve, voor het loopende jaer xv^c. vier-en-tnegentich, midsgaders de reductie vanden cours van alle Goude ende Silvere Penninghen; op den voet van het Placcaet ge-emanceert in 't Laer xv^c. Lxxxvj. Den 2 Septemb. 1594.

Die Staten Generael der vereenighde Nederlandtsche Provintien, Allen den ghenen die dese jeghenwoordighe sullen sien, oft hooren lesen, Saluyt. Doen te weten: Alsoomen dagelijks verneemt groote ongeregelycheydt, verloop, ende rijfinghe in 't stuck van de Munte, boven den voet by de Ordonnantie vanden jare Lxxxvj. ghestatueert, tot uytnemende schade, ende nadeel vanden staet vanden Lande, ende goede Ingesetenen van dien, Herkommende principelijck uyt de ongelijckheydt vande Muntslagen in d'eene, ende d'andere Provincie ghepleeght, mitfvelcken van noode is naerder te voorsien, ende ordre te stellen op de gelijkmatigheydt vande Muntflagh, ende generalijck teghen alle Hegemunterye, vervalschinghe, ende rijfinghe vanden

cours vanden gelde. **S O O I S T**, dat wy de faecken voorsz overghemerckt, om totte voorsz ordre te commen, voor eerst verboden, ende geinterdiceert hebben, Verbieden ende interdiceren mits desen alle Hegemunten ende Hegemunterijen inde voorsz geunieerde Provintien. Ordonnerende oversulcx dat niemant als Muntmeestere, Waerdeyn, Assesieur, Yfersnijder, Muntsgeselle, oft andersins, oock niet als wisselaer, ofte leveraer op soodanige munte en sal mogen wercken, handelen, ofte leveren, op pene van alomme achterhaelt, ende metter doot, ende confiscatie van goederen gestraft te worden, niet jegenstaende eenich particulier Octroy, consent, ordonnancie, ofte Privilegie den selven by eenige Heeren, Collegien, Magistraten, oft anderen gegeven. Verstaen

voorts

voorts dat alle die ghene die tot sulcx haer consent ghegeven, ofte plaetse, ende gheleghentheydt, verleent, ende daer van eenichsins geproffiteert sullen hebben, geacht, ende ghehouden sullen worden als toestaenders ende medepleghers vande voorsz excessen, ende delicten, ende oversulcx straffe mede onderworpen te zijne na de gheleghentheydt der saecke. Hebben voorts gheordonneert, ende ghestatueert, Ordonneren ende statueren by desen, dat gheduerende het gheheele loopende Jaer van xv^c. vier-en-tnegentich generalijk het Muntwerck inde voorsz geunieerde Provincien, quartieren, steden, ende andere plaetsen sal ophouden, sulcx oock dat geduerende 't selve jaer, gheen Muntmeestere van de selve respectieve Munten, en sal mogen munten, doen, oft laten munten, oock niet opten voet vande ordonnancie vanden voorsz jare Lxxxvj. op 't consent 't welck hy soude moghen hebben, oft kryghen vande Staten van eenighe der voorsz Provincien in 't particulier, haerlieder Gecommitteerde Raeden, ofte steden der selver, onder wat gherechticheydt, ofte pretext 't selve hem gheoirloft, oft toeghelaten soude zijn, oft moghen worden, op pene soo wat Muntmeester, oft ander Officier, oft gheselle vande Munte t'eeniger tijdt, ende plaetse achterhaelt sal worden contrarie van desen het Muntwerck ghe-exerceert te hebben, van in sijnen privéen naem daer vooren te moeten verantwoorden, ende aen den lijve gestraft te worden: ghelijck oock gestraft sullen worden die ghene die desen entegen in 't munten consenteren ende het Muntwerck affisteren sullen, na de gelegentheydt der saecken: Verklaerende dies niet te min die penningen die hierentusschen sullen worden gemunt 't zy opten naem van 't Rijcke, oft Provincie van alsnu voor alsdan billoen. Mede verbiedende, ende interdicerende wel expresselick eenen yeghelic te voeren, dragen, oft doen voeren, ende dragen op sulcke Munte eenige goude, oft silvere penningen, noch oock eenige materie in masse, ofte lingote, oft andere materialen bequaem om munte daer van te slaen, opte verbeurte der voorsz penningen, ende materialen,

Den xv. Septembris Anno xv^c. xciiij.
date van de publicatie deses.

DEN Angelot van Engelant van xlvij. in 't marck - - v guld. vz stuyv.
Den dubbelen Roosen-Nobel van Engelandt van xvj. in 't marck - - xvj guld.
Den enckelen Roosen-Nobel van Enghelandt van xxxij. in 't marck, midtsgaders de halve ende vierendeelen na advenant.
Den Henricus Nobel van xxxvj. in 't marck vij guld. iiij stuy.
Dē Angelot met de O op 't schip - v guld. iiij st.

oft de weerde van dien, in ghevalle het transport alreede gedaen ware, ende boven dien op de pene van honderdt goude Realen voor elck marck goudts, ende twintigh goude Realen voor elck marck silvers, ende van meer, oft min naer advenant voor de eerste reyse. Voor de tweede reyse op de selve verbeutte ende pene, ende boven dien criminelick aen den lijve gestraft te zijne. Ende indien sy die voorsz boeten, ende amenden niet en mochten furneren, sullen aen den lijve worden ghestraft na gheleghentheydt vande saecke. In welcke penen wy oock verstaen gehouden te wesen alle die gene die totten voorsz transporte oft vervoeringhe helpen affisteren, oft eenighsins favoriseren sullen, al waer 't soo dat hen die penninghen, oft stoffe niet toebehoorden.

ENde al is 't dat ten aensien d'opsteygeringhe, ende rijsinghe vanden cours van alle goude, ende silvere gepermitteerde penningen teghen de voorsz Ordonnantie van 't jaer Lxxxvj. is ingekropen, ende van tijt te tijt toegenomen, buyten de publicque authotiteyt, tot schade ende nadeel van den staet van 't Landt, wy de selve rydinghe met goede redenen t'sessens, ende t'eender reyse mette jegenwoordighe provisionele ordonnantie affstellen, ende den voorsz cours opten voet van 't voorsz jaer Lxxxvj. brenghen, ende houden souden mogen, hebben wy nochtans om te verhoeden de meeste schade van de ghemeynte, ende andere goede consideratien raedsamer geacht, geduerende den voorsz stilstandt van munten, ende ter wylen op eene eenparighe, ende generalc ordre op 't Muntwerck sal worden gheresolveert, den cours vande voorsz goude, ende silvere gepermitteerde penningen; midtsgaders van alle andere die jegenwoordigh in den lande loop hebben, inde voorsz ordonnantie vanden jare Lxxxvj. niet ge-expresseert, in drie navolgende termynen te reduceren, ende weder brenghen opten voet van den selven jare Lxxxvj. voor soo vele elcken penninck in den cours tzedert bevonden wort geresen te zyne, alles gelijk hier naer van specie tot specie verklaert ende uytgedrukt is.

Den x. Novemb.
in 't selve jaer.

Den x. Januarii
An. xv^c. xciv.

- v guld. iiz stuyv.	- v guld. jz stuyv.
- xv gul. xij stuy.	- xv gul. iiij stuy.
- vj gul. xvij stuy.	- vj guld. xiiij stuy.
- v guld. - -	- iiij gul. xvj stuyv.

Den

Den xv. Septembris Anno xvc. xciiij. date van de publicatie deses.	Den x. Novemb. in 't selve jaer.	Den x. Januarii An. xvc. xcvi.
Den Souverain gemunt by den Koninck Henrick van Engelandt - v guld. v stuyv.	- v guld. iij stuy.	- v guld. j stuy.
Den gouden Reael van xlvj. in 't marck v guld. vij st.	- v guld. iiij stuy.	- v guld. ij stuy.
Den halven gouden Reael van lxx. ende een viij ^e deel in 't marck - ij gul. xij stuy.	- ij guld. xij stuy.	- ij guld. xj stuy.
Den gouden Carolus gulden van lxxxiiij. in 't marck - xxxiiijz stuy.	- xxxiiij stuyv.	- xxxiiijz stuyv.
De sonne-Croon van Vranckrijck van lxxij. in 't marck, midsgaders de Vlaemsche Croone van lxxj. ende drie quaert in 't marck iij guld. iij stuy.	- iij guld. ij stuyv.	- iij guld. j stuy.
De oude Fransche Croone van lxxij. in 't marck iij guld. iij stuy.	- iij guld. j stuyv.	- iij guld. ---
Den gouden Leeuwe van lix. in 't marck iiij guld. j stuy.	- iij gul. xvij stuy.	- iij guld. xv stuy.
Den gouden Bourgoensen Ryder van lxx. in 't marck - iij guld. x stuy.	- iij guld. ix stuy.	- iij guld. viij stuy.
't Gulde Vlies vā liiijz. in 't marck iiij g. viij st.	- iiij guld. vij stuy.	- iiij guld. vj stuy.
Den Andries gulden van lxxiiij. in 't marck ij guld. xij. stuy.	- ij guld. xj stuy.	- ij guld. ix stuy.
Den V Vilhelmus schildt van lxxij. in 't marck ij guld. xij stuy.	- ij guld. x stuy.	- ij guld. ix stuy.
't Schuytje van lxxiiij. in 't marck - iij g. iij st.	- iij guld. j stuy.	- ij guld. xix stuy.
Den Philippus gulden van lxxiiij. in 't marck ij guld. iiij stuy.	- ij guld. iij stuyv.	- ij guld. ij stuyv.
Den Philippus Clinckaert - xxxvj stuy.	.	.
Den grooten Cruysaet van Portugael van vij. in 't marck - xxxvj guld. x stuy.	- xxxv guld.	- xxxiiij gul. x stuy.
De dobbele Pistoletten van Spaignien van xxxvj. in 't marck - vj guld. vj stuy.	- vj guld. iij stuy.	- vj guld.
De enckele Pistolettē van Spaignien van lxxij. in 't marck - iij guld. iij stuy.	- iij guld. j stuy.	- iij guld.
De dobbele Pistoletten van Italien van xxxvj. in 't marck - vj guld. j stuy.	- v guld. xvij stuy.	- v guld. xvj stuy.
De enckele Pistoletten van Italien van lxxij. in 't marck - iij guld.	- ij guld. xix stuy.	- ij guld. xvij stuy.
Den grooten Reael van Oostenrijck van xvjz. in 't marck - xv guld. viij st.	- xiiij gul. xvj stuy.	- xiiij gul. v stuyv.
Den halven, ende vierendeelen na advenant.		
De Ducarē van Hungarien van lxx. in 't marck iij guld. xj stuy.	- iij guld. ix stuy.	- iij gul. viij stuy.
De Ducaten van Portugael, ende de ghene ghemunt in 't Rijck van lxx. in 't marck iij guld. x stuy.	- iij guld. ix stuy.	- iij guld. viij stuy.
De dobbele Ducaten van Spaignien van xxxv. in 't marck - vij guld. iiij stuy.	- vij guld.	- vj guld. xvj stuy.
Den enckelen Ducaet van Spaignien na advenant.		
Den gouden Castiliaen van liijz. in 't marck iiij guld. viij stuy.		
De Croonen van Portugael met den korten kruyce van lxx. in 't marck iij guld. v st.	- iij guld. iiij stuy.	- iij guld. iij stuyv.
De Croonen van Portugael met den langhen kruyce van lxx. in 't marck iij guld. iiij st.	- iij guld. iij stuy.	- iij guld. ij stuyv.
De dobbele Ducaten van Italien van xxxvj. in 't marck - vij guld.	- vj guld. xvj stuy.	- vj guld. xij stuyv.
Den enckelen Ducaet van Italien na advenant.		

Placcaten van de Munte.

17

Den xv. Septembris Anno xvC. xciiij. date van de publicatie deses.	Den x. Novemb. in 't selve jaer.	Den x. Ianuarii An. xvC. xcvi.
Den Millerees van Portugael van xxxij. in 't marck - - - vij guld. j stuy.	- vij gul. xvij stuy.	- vij gul. xvj st.
Dē halvē Millerees van lxiiij. in 't marck iij g. x ft.	- iij guld. ix stuy.	- iij gul. viij st.
De Goudtguldens van Duytslandt van lxxv. in 't marck - - - ij guld. xij stuy.	- ij guld. x stuy.	- ij gul. viij st.
Den Davids Gulden - - - ij guld.	- xxxvj stuyv.	- xxxv stuy.
Dē Geldersē Ryder van 76. in 't marck xxxvij. ft.		
De Guldens van Campen, Deventer, Swol, en de Clemmer gul. van lxxvj. in 't marck xxxiiij ft.		
De Roose-nobels ghemunt, ende geslaghen in de respectie vereenighde Nederlandsche Provintien van xxxij. in 't marck vij guld. xvij ft.	- vij gul. xiiij stuy.	- vij gul. ix ft.
Die Vlaemsche Nobels van xxxvj. in 't marck, so wel de oude als de nieuwe, gheduerende de tegenwoordige oorloge geslagen in dese respectie vereenigde Provintien - vj gul. xiiij. ft.	- vj guld. x stuy.	- vj gul. vij st.
Den dubbelen Ducaet met twee hoofden ende 't wapen van Spaignien, inde respectie vereenigde Nederlantsche Provintien geslagen, van xxxv. in 't marck - - vij guld. j ft.	- vj gul. xvij stuy.	- vj gul. xvj st.
Den enckelē Ducaet inde geunieerde Provintien respectie geslaghen metten 2 hoofden en het wapē van Spangien, van lxx. in 't marc iij g. x ft.	- iij guld. ix stuy.	- iij guld. viij st.
Dē Hollantschen Ducaet, mede oock die inde respectie Nederlantsche geunieerde Provintiē geslagen zijn volgende d'ordonnantie vanden jare 1586. van lxx. in 't marck iij guld. xj ft.	- iij guld. ix stuy.	- iij gul. viij st.
Den dubbelen Gulden van 't Nederlant genaemt Statē Croone vā lxxxjz. in 't marck ij g. xij ft.	- ij guld. x stuy.	- ij guld. viij st.
Den Gelderschen ende Vrieschen gouden Ryder van lxxij. en een achtste-deel in 't marck iij g.	- ij guld. xix stuy.	- ij guld. xvij st.
De nieuwe goude penningen van Portugael metten korten kruyce, wefende de vier vijfde-deelen van j. Millerees - v guld. xvj ft.	- v guld. xij stuy.	- v guld. viij st.
De dobbele ende de halve naer advenant.		

Silvere Munte.

Den xv. Septembris xvC. xciiij. Silvere Munte, soo die tegenwoordigh ganck heeft.	Den x. Novemb. in 't selve jaer.	Den x. Ianuarii An. xvC. xcvi.
D En Engelschen Schellinck - - - - -	x stuyv.	- - -
De halven, vieren-deelen, ende minder gedeelten naer advenant.		
Van gelijcken de derden-deelen van den Enghelschen schellinck, in 't Enghelsch ghenamt a groat, de drie tot - - - - -	x stuyv.	- - -
Den silveren Philippus daelder; midtsgaders den nieuwen silveren Reael inde vereenighde Nederlanden gemunt op den voet, ende volgende de ordonnantie, van den jare 1586. - - -	ij gul. xj stuy.	ij gul. x ft.
Den halven, mede oock die gemunt by den Hertoge van Alensōn, naer advenant.		
De vijfde ende minder gedeelten vanden Philippus daelder, ten pryse van de leste permissie des jaers 1586.		
Den silveren Carolus gulden - - - - -	xxxiiij stuyv.	xxxiiij stuy.
De Bourgoensche daelders metten kruyce; mitsgaders de Rijckxdaelders, ende die op den voet van 't Rijck gemunt zijn in de Nederlandsche vereenighde Provintien - - - - -	ij guld. vj stuy.	ij gul. v stuy.

Den xv. Septembris xv ^c . xciiij. Silvere Mun- re, so die tegenwoordig ganck heeft.	Den x. Novemb. in 't selve jaer.	Den x. Januarij An. xv ^c . xciv.
De halve ende viere n deelen van dien naer advenant.		
Den Hollandtschen Daelder metten Leeuwe - - -	xxxvij stuyv.	xxxvj stuyv.
De halve naer advenant.		
Den Staten Daelder - - - - -	ij guld.	- - - - -
De halve naer advenant.		
Den Silveren Ryder van Gelderlant ende Vriellant	ij guld.	- - - - -
De halve naer advenant.		
De Uytrechtsche ende Geldersche Daelders Anno Lxxix. gemunt - - - - -	xxxij stuyv.	xxxij stuyv.
De halve naer advenant.		
De Spaensche Realen van achten die ghewichtigh zijn ende anders geene - - - - -	ij gul. v st.	ij gul. iij st. j blanc.
De Realen van vieren, ende minder gedeelten ghewichtigh zijnde nae advenant.		
Alle andere Silvere payementen ten prijse als die byden Placcate vanden Jare 1586. zijn gepermitteert.		
Item alle goude ende Silvere lichte, geschroy- de, ghelapte, ghenagelde, ende dergelijcke penningen worden verklaert voor billoen, naer de forme, eñ inhouden vanden Placca- te eñ Ordonnancie vanden jare xv ^c . lxxxvj.		
V erbiedende, ende interdicerende eenen yegelijcken de voorz Goude, ende Sil- vere penningen te presenteeren, uyt te geven, ofte ontfangen ten hoogerem prijse dan in de- sen geordonneert is opte verbeurte vande sel- ve penningen, ofte de weerde van dien, ende daer-en-boven van thien ponden van xl. groot- ten 't stuck op elcken penninck ter contrarien van desen gepresenteert, uytgegeven oft ont- fangen, plaetse hebbende de selve verbeurte so wel opten ontfangher als uytgever, ten ware dit een van beyden terstonts naden ontfanck, oft uytgheve 't selve feyt aenden Officier aen- gave, in welcken gevalle de selve aengever, het zy uytgever, ofte ontfanger vande voorz ver- beurte vry, ende quijt sal zijn, ende boven dien genieten het derdendeel der selver verbeurte.	by dertinente specificatie aen te teekenen de partyen, ofte specien metten prijs vande pen- ningen die zy sullen ontfangen, ende uytghe- ven, van wien die sullen zijn gekommen, ende aen wien verstrekt, ende op wat dach, daer van zy t' allen tijden sullen gehouden zijn ex- hibitie te doen haerlieder wettige overigheyt, ende respectie officieren der selver, op pene van ghesuspendeert te worden van haerlieder officien ende daer-en-boven te verbeuren vier dobbelt vande penningen die zy hiertegen ont- fangen ende uytgegeven sullen hebben.	
Ende by soo verre eenighe ontfangers van slants gemeyne penningen, ende van particu- liere Provincien, Tresoriers, ontfangers, ende Rentmeesters van steden, der selver Commis- sen, Clercken, ende andere dierghelijcke pu- blijcke persoonen, hen soo verre quamen te vergheten dat sy bevonden, ende achterhaelt wierden de voorz ghepermitteerde goude, eñ silvere penningen tot hoogerem prijs t'ontfan- gen, ende uyt te geven, dan by dese ordonnan- cie verklaert is, Ordonneren ende statueren, dat deselve, die penen boven verhaelt, respecti- velijck dobbelt sullen betalen.	Item om te weeren, ende voorkomen den cours van eenighe nieuwe penninghen by de voorz ordonnancie van 't jaer lxxxvj. niet ge- permitteert, ende die van buyten inde ghe- uniceerde Provincien soude mogen worden ge- brocht, hebben wy geconsenteert ende geac- cordeert, consenteren ende accorderen by de- sen, dat die generael-Meesters vande Munte sulcke uytcommende penningen ter Assay sul- len brengen inde steden, ofte plaetsen, daer zy eerst sullen uytghegeven, ofte vernomen wor- den, ende indien de selve beneden den voet in alloy, oft gewichte bevonden worde, hebben wy geauthoriseert ende autoriseren by desen den Staten vande Provincie hare ghecommit- teerde Raeden, ende oock den Officiers, Bur- germeesters, ende regierders vande stedē daer- inne 't selve valt, den loop van al sulcken pen- ninck, ofte penningen te verbieden opte ver- beurte vande uytgegeven, ende ontfangē ver- boden penninghen, ende de weerde van dien. Wolverstaende dat die Borgemeesteren gehou- den sullen zijn van sulcken verboth die Staten van haerlieder Provincie, oft haerlieder ghe- committeerde Radē terstonts te advertere om door de selve ons aengegeve, eñ voorrs daerte- gē generalick versien te worden na behooren.	
Ende omme in 't licht te moghen brenghen die fauten die de selve Officiere nade publica- tie van desen hier jehens souden moghen be- gaen, Ordonneren wy elcken van hen voortta- ne te maken, ende houden eenen besonderen blaffaert, oft liggher-boeck, ende daerinne	Alle welcke penen ende amenden boven verklaert bedeeft sullen worden achtervolgen- de, ende opten voet van het voorz Placcaet van het jaer Lxxxvj.	
	Wolverstaende dat de Provincien, respecti- ve steden, ende leden der selver mette jeghen- woordighe roelatinghe van surceantie van het Munt-	

Muntwerck , ende reductie vanden cours van den gelde niet en worden vercort , oft vernaedeelt in der selver hebbende Munts regalien, oft gerechticheden, hoedanige die mogen wesen, verkregghen vanden heylighen Rijcke , oft andersins.

Ende tot beter observatie van dese onse jegenwoordige ordonnantie, ende verboth, ordonneren wy, dat de selve inde voorsz Provincien van drye maenden te drie maenden vernieut, eñ verkondicht sal worden na hehooren.

Ende op dat niemant van dese onse ordonnantie en pretendere eenige ignorantie , ontbieden wy daerom ende bevelen onsen Lieven, ende welbeminden den Staten, Stadthouderen, ende gedeputeerde Raeden vande Provincien respectie van Gelderlant, ende Graefschap Zutphen , Hollandr, Zeelant , Utrecht, Vriesslant , Overysfel , Stadt , ende Landt van Groeningen , ende allen anderen Justicierien, Officierien, ende dienaren , des verfocht zijnde, dat sy dese onse ordonnantie alomme doen verkondigen, uytroepen ende publiceren, daer-

men gewoonlijk is uytroepinge , ende publicatie te doen. Lastende mede den Stadthouder, Cancelier, President ende Raeden Provinciael , den Advocaet Fiscael , ende oock den Procureur generael , ende alle andere Officierien , Rechteren ende Justicierien vande voorsz Landen , Mitsgaders den Admiralen, Vice-admiralen, allen Oversten , Colonellen, Ritmeesteren, Capiteynen, Officierien, ende Bevelhebberen dese onse Ordonnancie ende Bevelen t'achtervolgen, ende doen achtervolgen. Procederende , ende doende procederen reghens den overtreders van dien , sonder gratie , faueur, dissimulatie oft verdrach. Alsoo wy't selve tot der Landen welstandt noodich bevonden hebben. Gegeven in 's Gravenhage in onse vergaderinge den ij. Septemb. Anno xv^c. vierentnegentich. Was gheparagrapheert I. Hottinga v^t. Onder stont geschreven: Ter Ordonnancie vande voorsz. Heeren Staten Generael. Onderteeckent

C. Aerssen.